

בני מאמינים

עלון לחינוך עגית אמו בקרב בני הנעורים

יוצא לאור על ידי ארגון בני אמונים תד 102 בני ברק

כסלו
תשע"ז

הלכות אמו בסדר האותיות

בעלונים הקודמים הבאנו את ההלכות המתחילות באותיות א-י. לותועלת הקוראים נחזר עליהן שוב בקצרה:

- אך - אין להאריך באמן יותר מזמן אמירת 'א-ל מלך נאמן'.
בטלה - אין לענותה אחר ברכה לבטלה.
גדועה - אין לענותה באופן שנשמעת כשתי מלים.
דרך אגב - אין לענותה בדרך אגב, ויש לכוון בעניינה בהתאם לברכה הנשמעת.
הגיה - יש להקפיד לענותה בדקדוק אותיותיה ובנקודת הנכון.
ואהבת - בעניינה אחר 'מי שברך' מקימים את מצות 'ואהבת' לרעה כמורה.
זכוי הרבים - יש להשתדל לברך בקול כדי לזכות את הרבים בעגית אמו.
חלק מהברכה - 'אמן' היא חלק מהברכה, ובלעדיה הברכה אינה משלמת.
טף - יש ללמד את הקטנים לענות אמן, שבזכות האמן הם זוכים לעולם הבא.
יתומה - יש לענותה מיד בסיים הברכה, ואם שהה בארוך זמן 'כדי דבור' לא יענה.

בעלון זה נוסף שתי הלכות המתחילות באותיות כ-ל:

- כ. **כהנים** - לדעת כמה פוסקים עגית 'אמן' אחר פסוקי ברכת הכהנים [לא אחר ברכת 'אשר קדשנו בקדשות'] היא מצוה מדאורייתא (שור"ת ז'כרון יוסף' סי' יג). על פו' יש שהתירו לענותה באמצע קריאת שמע וברכותיה ('אגרות משה' ח"ד סי' כא; הגר"ח קניבסקי בהקדמה לספר 'נחלת אליהו').
- ל. **לא שמע** - אף אם לא שמע את כל הברכה יוצאת מפי המברך, אם שמע את חתימתה (באופן שמביא את נושא הברכה כגון 'חונן הדעת') יכול לענות אמן אחריה (שור"ע רטו ב מ"ב ס"ק ו).

שאלת הקב

עובדיה, גלד בו שתיים עשרה, פשו להשאר ער כליל הושענא רבא האחרון. הוא התשוב לצד אביו בבית הפנסות ובתחלה הצליח לשמור על ערנות. אלא שאט אט נעצמו שמורות עיניו והוא נרדם. כשהתעורר לאחר פשעתיים כבר היה הצבור בעצמו של ברכות השחר. עובדיה רצה לברך את הברכות כדי מי שישן בלילה, אך אביו הורה לו כי את אחת הברכות עדיף שלא יברך אלא יצא מאחר.

התדעו לאיזה ברכה התכוון אביו ומדוע?

תשובות נתן לשלח לבני אמונים תד 102 בני ברק. כפול מחבר. בין השולחים יגורו פרסים יקרי ערך.

משיב פהלכה

המשובה לשאלת הקב מהעלון מקודם

השאלה: בבקר חג השבועות, אחר לילה פמעת שלם של למוד רצון, החל נסים לומר לפני אביו את ברכות השחר. כשהגיע לברכת 'המעביר שנה' אמר לו אביו: "ראוי שלא תברך עכשו 'המעביר שנה'".

שאל נסים: "מדוע? הרי לשנתי יותר ממהצית השעה לאחר סעודת הלילה?" "בכל זאת", השיב אביו, "עדיף שתברכה לאחר התפלה!". **התדעו מדוע?**

תשובה: כתב רבנו יוסף חיים מפנדי בספרו 'עוד יוסף חי' (נישבו): אם רואה אדם בשעת ברכת 'המעביר שנה' שהוא קצוי עדיין במצב של נמנום ושנתו לא סרה מעליו לגמרי, עליו להמתין מלבד עד שתעבור שנתו לגמרי, ורק אז יברך 'המעביר שנה'.

בשער השחר

י"א 'בני אמונים' היקריס!

שנת תשע"ז חלפה עברה לה, ונצבים אנו בפתחה של שנת עבודה שבלב זו תפלה - תשע"ז. כמנהגנו מדי תחלת שנה יושבים אנו, צות 'בני אמונים', לשיבת ספוס של השנה שחלפה ולתכנון רעיונות חדשים לשנה הבאה עלינו לטובה:

בשנה שעברה זכינו יחד לסים את מבצע 'תורת הלוי' שזכה בסיעתא דשמיא להצלחה מיחדת במינה. רבבות המשתתפים כבר זכו בפרס המיוחד ובאות שנכתבה על שמם בספר התורה. שמחים אנו לבשרכם כי כתיבת ספר התורה שלכם הולכת וקדמה, ובקצרה ה' הוא יכנס במהלך השנה לבית מדרשו של מרו בעל 'שבת הלוי' בבני ברק. אם ירצה ה', נעדיפו אתכם במועד המדויק.

וימה מחכה לנו בשנה הקרובה? ובכן, תכננו בעבורכם מבצע משקע ומלהיב המוכן כבר בפסח! שם המבצע הוא 'שחר אברך' ועל פרטיו תקראו בעלון זה.

בבית הפנסות הסמוך לבית פגשתי יהודי מבגד שבעברו שמש כמנצח בתזמורת פילהרמונית, ותפקידו היה לזאג לתאום משלם בין נגני התזמורת. האיש ספר כי בתזמורת מרקבת שכזו נדרש שמנו לשמור על תאום מקולט: אם הפנור היה פוצח בנגינתו שניה אחת לפני או אחרי הזמן הקצוב לו, היצירה קלה היתה מאבדת את חנה ויופיה.

כיום, כשזכה האיש לעלות לארץ הקודש ולהסתופף בחצרות בית ה', עוסק הוא בזכוי הרבים בכל בית פנסות שאליו מגיע. הוא מסביר למתפללים כי הברכות הנאמרות בבית הפנסות חשובות יותר מציורה המתנגנת בתזמורת הפילהרמונית. ולכן חשוב להשלים את הברכה בעגית 'אמן' בדיק בזמנה: ממש עם סיום הברכה, רגע לא לפני וגם לא אחרי, כך שהמתנה המגשית מדינו לרבונו של עולם תהיה משלמת ודיויה.

גם במדור הנפלא 'הלכות באותיות' תוכלו לקרא על המשמעות הנשגבה והנעלה של המלה 'אמן', ולהבין מדוע כה הקפידו חז"ל על הפנה בעניינה ועל זמנה. שלא תהיה תומה או חטופה. וכדבריו הידועים של הזר הקדוש (עקב רעא א): ברכה הנענית באמן פהלכה עולה לשמים, כל השערים נפתחים בפניה, והפרוז מכריז: "הגיע דורון משלם למלך המלכים!"

בעלון המשקע שלפניכם תמצאו קתמיד את המדורים האהובים עליכם: ספור מרתק ומחזק, הלכות חשובות וחדידות מאתגרות נושאות פרסים. אנו בטוחים שהקריאה בו תחזק אתכם בהמשך מסירותכם למצוה היקרה והחשובה, מצות האמן.

שלכם, העורך

מאמינים בני מאמינים עונים ואומרים אמן

י"א 'בני אמונים' היקריס

זמן חורף ארוך בפתח, ואנו פותחים במבצע חדש ויחודי.

מבצע 'שחר אברך' מיעד בעבורכם, ילדי ישראל הצדיקים המבקשים להתחזק באמונה.

במו מבצעים הקודמים יהיה עליכם להקפיד על אמירת ברכות השחר בחברותא במשך עשרים ואחד ימים החדש, למלא את פרטים המבצע ולהגישו לאחראי בתלמוד תורה.

בכל תלמוד תורה תערוך הגרלה מיחדת בין המשתתפים על פרסים יקרי ערך, באשר המשתתפים שיעברו ששה פרטים מבצע יקבלו בסוף השנה שי אישי מיחד ויקרתי.

הדי הופות שבעו מפתח ז' נשמעו היטב בחב"י התלמוד תורה. זר כי נקלע היה באותה השעה לבנון התלמוד-תורה, היה חושב שמתחוללת בו דרימה של ממש, אך לתלמידי החיד"ר לא גרמו הצעקות להתרגשות יתרה. כשיש מאות התלמידים בתלמוד-תורה הפירו זה מכבר בעבודה פי פתח ז' היא פתח דעתית ותחרותית באופן חריג. מציאות שגורה להם מפעם לפעם הקלעל לנפוחים קולניים.

אבל בריאותכם, בטורם אגש לספור המעשה אציי את עצמי: קוראים לי שלומי. למעשה, שמי לא ממש משנה, כי אני בסך הכל שליח של שלושים וארבעה תלמידי פתח ז' באחד מתלמודי התורה שבצמחון הארץ.

כפי שכבר הקדמתי, פתתי הנה פתח דעתית ותחרותית במיוחד את הספר לדבר הסביר לנו המלמד של השנה שעברה במשפט קולע: "יש כאן רבוי גבוה של ילדים בעלי 'שאיפות', ואכן, אני יכול להעיד כי רבים מהחלק של הנוכחים והדיונים שהתנהלו בכתבתנו כמעט מדי יום, עסקו בנושאים שנתנו להגידם פרויקטים.

ובכל זאת, מפעם לפעם היו נוצרים ונוכחים פחות נעימים, כאלו שבסופם הוותרו את כלנו עם טעם מריר בפה.

השנה נראה היה כי משהו הולך להשתנות.

המלמד החדש שזכננו לכתבתנו, לא אהב, בלשון המעטה, את הנוכחים הללו. "ילדים בוגרים", הוא טען, "הגיע הזמן להשתנות. לא כל בור חב"י להתחיל ולהסתלבט בנפוח", אמר, וקבע בטון חד משמעי: "מיים זה ואילך, כל נושא שיתעורר עליו ונחיה לא ידבר עוד בפתח פלל".

בתוך תוכנו הספקנו עם דבריו של המלמד, אלא שידענו כי קשה להשתנות ברגע אחד. גם המלמד ידע זאת, ועל פן הרגשנו כי בכל פעם שנקשלנו, עשה הוא כמיטב יכולתו לגרום שילא נכסיד מקף יתר על המידה.

על הופות שעליו נסוב ספורנו אחר-איים אתם, 'בני אמונים', בכבודכם ובעצמכם.

הכל התחיל בבקר סתיו, בראשיתו של חדש חשוון. לאחר תפלת השחרית יצא המלמד מן הפתח לכמה דקות. מטבע הדברים החלו ילדי הפתח בפטפוטים על דא ועל הא. אלא שאז קם אחד הילדים והפתיע אותנו בדיעה מרעיש: "בפתח המקבילה", הוא ספר, "הצטרפו לבני אמונים" והתחילו הבקר באמירת ברכות בחברותא.

באופן טבעי, התעוררו בקרבנו רגשות התחרות; היתכן שהפתח המקבילה 'תעקף' אותנו ותתחיל במיזם זה לפנינו?

מבלי שהרגשנו גלשנו לזכות על הנושא, ובדיק אף הופיעה דמויתו של המלמד בפתח הפתח. בבת אחת השתתקנו, אולם המלמד הספיק לשמור את הדי הופות. הוא התליב על מקומו, פתח את הקמרא ואמר לנו:

"ילדים, מבלי לדעת על מה התוכחתם, אני מזכיר לכם את הסכום שנקבענו: כל נושא שתתקחו עליו יורד מיד מסדר היום. הנה נתחיל ללמד את הנושא...

לרגע לפני הבלג, אולם אז פמה שניות הנופה האצבע הראשונה, ולאחריה הנופה בזה אחר זה עוד ועוד אצבעות. כלנו רצינו להסביר, לבקש ולהתנחל. המלמד חקך לרגע בדעתו ואז אמר:

"אני מבין שהפעם מדבר בנושא מעניין במיוחד, אולם תאלצו להתאפק עוד מעט. אם תרצו נדבר על הכל לאחר השעור".

המתנו בקצר רוח לסיים השעור, וברגע שהוא הסתיים נפרץ הסקר:

כל אחד מאתנו נסה בכל כחו לדלות

צדיק באמונתו מדברי גדולי הדורות על לעית אמן:

איננו יודעים רבות על אודות הגאון הקדוש רבי אהרן ב"ר ברוך הלוי מקרדינא מחבר ספר 'אגרת הטעמים' וספר 'קרינים' שחי לפני כארבע מאות שנה בעיר קרדינא. אף שמם של ספריו, קטני הפמות ורבי האיכות נודע לתהלה בקרב חכמי מסוד מדינות, דורות, ספרים שאוצרים בתוכם סודות מפלאים ביסודות חכמה הקבלה. כמה מהם אף חברו פרוש על ספריו הממקשים, כמו המקבל הנודע רבי שמשון מאוסטרופולי שחבר פרוש עמוק ומקיף בשם 'זן דיו' על ספר 'קרינים'. בספרו 'אגרת הטעמים' (דפיס ב-יג) כתב רבי אהרן פרק מיוחד שבו מתאר הוא מקצת מקדש שותה וסודותיה של 'אמן', להלן נעתיק מקצת מדבריו:

• "בתבת אמן" יש בו קיים וחזק כל העולמות, והעליונים והתחתונים בכללם תלויים במלת 'אמן'.

• "כשישאל מיטיבים מעשיהם ובוחרים בדרך האמונה לענות אמן, כאלו נותנים כח וגבורה בפמליא של מעלה".

• "פתיב: פתחו שערים וגבא גוי צדיק שמר

מזכרנו חמר שקרא בעלנו 'בני אמונים' על חשיבות עניית אמן ופרט אחר ברכות השחר. זה ספר על האר"י הקדוש שהקדיש לכה מדימו הקר, משנהו על גדולי הדור שנהגו ונוהגים כך דבר יום ביומו, והאחרים שפענו אמרות קדש מדיברי הראשונים והאחרונים בשבח הנושא.

המלמד המתין בסבלנות עד שנסים לפרק את אשר על לבנו, ואז אמר:

"למען האמת, כאשר נכנסתי לפתח הספקתי לשמוע את חלופי הדברים והבנתי על מה נסוב הנושא. דברים גרמו לי לחוש שמא רצונכם להצטרף למיזם אינו נובע ממקום טהור לגמרי, ומעבר בו גם רגש של תחרותיות, שחס וחלילה הפתח המקבילה לא תעקף אתכם...

אף לאחר שראיתי את ההתלהבות ואף שמעתי מקצתם ציטוים ופנינים נקלאים על חשיבות הענין, נראה לי כי פגנתכם נובעת באמת ממקום טהור".

"הענין הכרע", פסק המלמד פשוטיו נסוך על פניו, "החל מחור גם ב'ד' יאמרו ברכות השחר בחברותא".

למחרת בבקר שררה בכתבתנו תחושה חגיגית. כלנו התחלנו לברך יחד

את ברכות השחר בחברותא בכנה ובהתעוררות. המצוה העניקה לנו תחושת ספיקו עצומה, ונראה היה שגם למחנה הסב הדבר קורת רוח מקרה.

פיון שטרם התארגנו קראו בחברותות התארכה התפלה בכמה דקות על חשבון השעור, והמלמד נאלץ לדחות מעט את סיאמו. וכן, כשנשמע הצלצול בשעה עשר בדיקה, הוא לא השפיע במאומה על השעור שנמשך פרגלי למשך חמש דקות נוספות. כל הנראה עדיו היינו שרויים תחת ההשפעה הרוחנית של אמירת ברכות השחר בצוותא, וכלנו המשיכו להקליש ברכו מחלט מבלי לגלות חסר סבלנות כלשהו.

בהפסקה, שעטנו בצחלה לעבר החצר הענקית שהקיפה את בנין התלמוד תורה. למען הסדר הטוב חלקה החצר לכמה מתחמים. אנו פתח ז' קבלנו השנה את חלקה האחורי אשר פנה מאז ומקדם 'המחנה'.

המיוחד בפנה השקטה הזו היה שהיא הייתה מקרה בסככת עץ מישנת, ולמרות שנעקרו ממנה כמה קרשים, עדיו צרה תחושה של פרטיות נעימה. מלבד זאת צמח שם עץ אקליפטוס אדיר מודות, שהעיק אוריה מיוחדת לפגנתו.

התקדמו כלנו בצעדים עליונים לעבר 'הפנה' שלנו, ופתאום... 'ב-ו-ס'!

בעינים קרועות לרוחה הפטנו בעין האקליפטוס הזקן אשר במשך עשרות בשנים נצב בשלוה בפאתי החצר, ובעת קרס בקול רעש גדול, תוך שהוא מוטט תחתיו את סככת העץ שתחתיה כה אהבנו לשבת.

דקות ארוכות עמדנו מספרים למקומנו והפטנו בבצעה בנס העצום שהתחולל מול עינינו.

לא יכלנו לחשוב על שהיה עלול לקרות אלו היינו שוהים היום כתמיד בפגנתנו האהובה, ואולא היינו מקדישים חמש דקות מזמן מהפסקה לטובת אמירת ברכות השחר בחברותא.

עד מהרה התגודדו סביבנו שאר ילדי התלמוד תורה ששכלם נסערים וגועשים. אחד הילדים הספיק לעדן את המחנה והמנהל שמהרו לבדק אם חלילה לגרום נזק לאחד התלמידים.

תוך כדי ההתקלה עברה לחישה מפה לאן: "נשמתי! הנה נאמר יחד 'נשמתי'".

מישהו מהר והביא מאי שם סדורים וכלנו אמרנו יחד בהתרגשות רבה את התפלה הפורטיטה: 'נשמתי כל ח'.' בעיני כלנו בצבצו דמעות.

"אין ספק כי מאות המלאכים שנבראו מה'אמונים' שעניתם בדברות, תוך הקרבה מזמנכם הפני, הצילו אתכם מאסון". אמר לנו המלמד הנרגש לאחר שהסתיימה תפלת 'נשמתי', והביט בנו בגאון רבה.

מאז ועד היום, נתן לזכות את מקום הפתח שלנו לפי הקולות המתלהבים הבוקעים ממנה לפני התפלה...

פעת נותר לנו רק להודות לכם, אנשי מהפכת 'בני אמונים'. מיתר לצא את חלקכם הגדול בנס הצלתנו.

ישר כח, ויהי רצון שתזכרו להמשיך בפעלכם ביתר שאת.

אה-נשמתי בקול אמונים?

ב'קול אמונים', המוקד הטלפוני של 'בני אמונים' תוכלו לשמוע בכל עת ובכל שעה, ספרים, שעורים, חידונים מרתקים נושאי פרסים ועוד.

חדש בקול! מבחן אמריקאי נושא פרסים ממתין לכם בשלושה 7. בהצלחה.

• שמות הזוכים בהגרלה שהתקיימה בין שולחי הפתרונות ל'שאלת חכם' ולכתב החידה שהתפרסמו בעלון הקודם מתפרסמים בשלושה 4 'קול אמונים'. חיוג והתחזקו, ואולי גם תזכו: 03-91-3-91-91.

לציים יקרים

לפניכם כתב חידה על ברכה מברכות השחר. חובה לפענח את כל חלקי כתב החידה. בהצלחה!

כתב חידה

לפותר הראשון זה קרה, קימת בו, אך לא במהרה. ואם אך אצלך ארע המאורע, תחייב בברכה על יד התורה. מי אני?

פתרונות נמך לשלח ל'בני אמונים' ת.ד. 102 בני ברק. הפותרים נכונה ישתתפו בהגרלה על פרסיתר בשוי 500 ש"ח.